

Araştırma Makalesi

Toplumsal Hareketlilikler ve Bir Melez Kimlik Örneği Olarak “Türkiyeli Suriyeliler”¹Recep Baydemir² Abdurrahim Özmen³

Öz

Bu çalışmada, göç literatüründe toplumsal hareketlilikler ve etkileşimlerin bir sonucu olarak, *Türkiyeli Suriyeliler* olarak adlandırılacak yeni bir kavrama doğru yol alındığı ileri sürülmektedir. Suriyelilerin uzun yıllardır Türkiye’de yaşaması, *ev sahibi* toplumla etkileşim kurması ve kültürel bağlarının yeniden şekillenmesi, yeni bir melez kimlik oluşumunu beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada, özellikle Türkiye’de doğan ya da çok küçük yaşta Türkiye’ye gelen ve Suriye ile kişisel bağları sınırlı olan bir kuşağın genel profilleri, Göç İdaresi Başkanlığı ve UNHCR verileri, önceki araştırmaların bulguları ve basına yansıyan bazı haber ve yazılar üzerinden incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, Suriyelilerin Türkiye’nin tüm illerine yayılmakla birlikte, belirli bölgelerde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu dağılım, kültürel yapı ve etkileşim düzeyine bağlı olarak melez kimlik oluşumunun farklılaştığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, Suriyeliler ile Türkiyeliler arasındaki evlilikler ve bu evliliklerden doğan çocuklar, melez kimliklerin şekillenmesine önemli katkı sunmasının yanında, özünde söz konusu kimlik bu grubu referans almaktadır. Yeni nesil Suriyelilerde, Suriye’ye dair değer atfedilen bir “memleket” geçmişinin olmaması, Türkiye’ye duyulan aidiyet hissinin artması, dil ve kültürel uyum, bu kimliği güçlendiren etmenlerden olmuştur. Ortaya çıkan sonuçlar, yeni bir melez kimliğin inşa edildiğini göstermektedir. Bu çalışmada, bu yeni kimlik, *Türkiyeli Suriyeliler* olarak kavramlaştırılmıştır. *Almanyalı Türkiyeliler* kavramı gibi, *bu kavram da* göç literatürünü yeniden şekillendirecek kritik bir olguyu ifade etmektedir. Bu çalışmada, ileri sürülen *Türkiyeli Suriyeliler* kavramı, göç literatürüne iki ana yenilik sunmaktadır. Birincisi, geçici koruma statüsünden ziyade, yerleşikliğe işaret eden bir kimlik tanımlamasıdır. Bu, göç literatüründeki göçmen-sığınmacı-mülteci kategorilerinin dışında, yerel bağları ve aidiyet hislerini de kapsayan yeni bir anlayış ortaya koymaktadır. İkincisi, *Türkiyeli Suriyeliler* kavramı, klasik göç tartışmalarının ötesine geçerek, kimlik inşasında, aidiyet, sosyokültürel etkileşim, dilsel ve mekânsal faktörlerin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Toplumsal Hareketlilik, Kimlik, Aidiyet, Melez Kimlik, Türkiyeli Suriyeliler.¹ Makale Geliş Tarihi: 01.02.2025 Makale Kabul Tarihi: 26.03.2025² Dr., Bağımsız Araştırmacı, ORCID NO: 0000-0002-6263-5242, recepbaydemir@outlook.com³ Doç. Dr., Dicle Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü, ORCID NO: 0000-0002-2859-6657, aozmen2003@gmail.com

*Research Article***Social Mobilizations and “Syrians from Türkiye” as an Example of Hybrid Identity****Abstract**

This study argues that in migration literature is moving towards a new concept that can be called *Syrians from Türkiye*, because of social mobilizations and interactions. As Syrians have been living in Türkiye for many years, interacting with the *host society* and reshaping their cultural ties, a new hybrid identity has emerged. In this study, the general profiles of a generation that was born in Türkiye or came to Türkiye at a very young age and has limited personal ties with Syria are analyzed through data from the Directorate of Migration Management and UNHCR, findings of previous studies and some news and articles in the press. The findings of the study show that Syrians are concentrated in certain regions, although they are spread across all provinces of Türkiye. This distribution reveals that hybrid identity formation differs depending on the cultural structure and level of interaction. Moreover, marriages between people who Syrians and from Türkiye and the children born from these marriages contribute significantly to the shaping of hybrid identities. For the new generation of Syrians, the lack of a “homeland” background in Syria, an increased sense of belonging to Türkiye, language and cultural adaptation have been among the factors that strengthen this identity. The results show that a new hybrid identity is being constructed. In this research, this new identity is conceptualized as *Syrians from Türkiye*. Like the concept of *Turks from Germany*, the concept of *Syrians from Türkiye* represents a critical phenomenon that will reshape the migration literature. The concept of *Syrians from Türkiye* put forward in this study introduces two main innovations to the migration literature. First, it is an identity definition that points to residency rather than temporary protection status. This introduces a new understanding beyond the migrant-asylum-seeker-refugee categories in migration literature, encompassing local ties and feelings of belonging. Second, the concept of *Syrians from Türkiye* transcends classical migration debates and emphasizes the importance of belonging, sociocultural interaction, linguistic and spatial factors in identity construction.

Keywords: Migration, Social Mobility, Identity, Belonging, Hybrid Identity, Syrians from Türkiye.

Extended Abstract

Migration, one of the most complex social dynamics of the modern world and perhaps of humanity, is a phenomenon that is not only limited to physical mobility but can also radically affect the identities, cultural structures and economic balances of individuals and societies. Social mobility and migration can, on the one hand, increase ethnic and cultural diversity and contribute to “multiculturalism” and “coexistence”, but on the other hand, they can also contribute to the realization of sociological transformation by producing “social integration” problems, “cultural conflicts” and “social exclusion”. From this perspective, while migrants affect the *host society*, they are also affected by the dynamics of the *host society*. In this sense, migrants or those exposed to migration are both influencing and affected. One of the most fundamental dynamics affecting migrants is the issue of identity. Today, social mobility, migration, mass migration and forced migration are among the main factors that trigger the formation of hybrid identities.

As is known, due to the civil war that started in Syria in 2011, millions of people were forced to migrate within the country, while millions more had to migrate outside the country. The vast majority of Syrians who had to migrate outside the country sought refuge in Türkiye for many reasons, such as its close and neighbouring borders, Türkiye’s “open door policy” and the “humanitarian aid” it provided to them. Türkiye, which “opened its doors” to Syrians, has become the country that “hosts” the largest number of Syrians in the world. According to data from the Directorate of Migration Management, as of January 2025, a total of 2,920,119 Syrians live in Türkiye. As the civil war in Syria is almost 14 years old, a significant number of Syrians who have sought refuge in Türkiye have been living in Türkiye for a long time.

According to data from the Directorate of Migration Management, hundreds of Syrian babies are born in Türkiye every day. At least 50% of Syrians who live in Türkiye are children. As of January 2025, there are 1,276,543 Syrian babies and children under the age of 14 in Türkiye. The number of Syrians aged 18 or younger is 1,502,294. Considering the start of the civil war in Syria and the length of time Syrians have been in Türkiye; it is possible to estimate that the majority of them were born in Türkiye. Therefore, we can assume that half of the Syrians in Türkiye were born in Türkiye. For this community, Syria is largely a social memory. In their minds, Syria exists as a discourse. Because they opened their eyes to the world in Türkiye. They grew up in Türkiye, studied in Türkiye and grew up in Türkiye. Many of them have learned to speak Turkish and use Turkish in their daily lives. They attend public schools and universities in Türkiye. Their perception of their homeland (Syria) is probably no more than what they have heard from their parents or mass media. Therefore, this group should not be lumped together with all Syrians.

In this study, we use the term *Syrians from Türkiye* to refer to a group of people who see themselves as both Turkish and Syrian in terms of belonging and identity. We argue that just as Turkish people in Germany have acquired the identity of being a Turkish person from Germany over the years, a similar situation should be considered for *Syrians from Türkiye*. At a time when more than 1.2 million people were born in Türkiye and are shaping their future here, defining this population as *Syrians from Türkiye* is more than just a choice of words and expresses a social need. This study explores the academic and social dimensions of a new identity for Syrians in Türkiye and offers a comprehensive conceptual framework for the future. It attempts to shed light on this new concept, which goes beyond classical migration debates to discuss multi-layered identity perception and cultural integration. In this research, data from the Ministry of Interior Directorate of Migration Management, the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), the findings of previous studies in the literature and news reflected in the media, etc. are compiled to reach a conclusion.

The fact that a significant majority of the new generation of Syrians in Türkiye were born and raised in Türkiye and perceive it as their “homeland”; that they have learned Turkish to the extent that they can use it in daily life; that they are familiar with the social and cultural values in Türkiye and experience them at school, at work and outside; that they have no hometown background in Syria; their spatial distribution in Türkiye; and their intertwining with the host society through marriages, kinship, neighbourhood and friendship relations have played an important role in the construction of an identity that combines both Syrian and Turkish aspects. In particular, the marriages between Syrians and Turkish nationals and the children born from these marriages represent the most concrete examples of this hybrid identity.

The concept of Syrians from Türkiye is open to discussion in social, legal and academic dimensions. There is an important need to move away from the perception of Syrians as a homogeneous community and to recognize and try to understand the differences of hybrid identities within this mass. Future social policies need to be constructed by grasping this multidimensional identity reality. Managing the social and cultural interactions between Syrians and *host society* will be a critical step towards building a more inclusive social structure. Moreover, the formation of a hybrid Syrians from Türkiye identity is directly proportional to the length of Syrians’ stay in Türkiye. Especially as the new generation of Syrians continue to stay and live in Türkiye and this process is prolonged, it is possible to predict that this hybrid identity will become more consolidated in the future.

Giriş

Yeni Bir Kavrama Doğru

Modern dünyanın ve belki de insanlığın en karmaşık sosyal dinamiklerinden biri olan göç, sadece fiziksel hareketlilikle sınırlı kalmayıp, bireylerin ve toplumların kimliklerini, kültürel yapılarını ve ekonomik dengelerini de köklü bir şekilde etkileyebilen bir olgudur (Portes, 1995; Qureshi, 2024, ss.75-83; Vertovec, 2023). Toplumsal hareketlilikler ve göç, bir taraftan etnik ve kültürel çeşitliliği artırıp, “çok kültürlülüğe” ve “birlikte yaşama”ya katkı sağlayabileceği gibi, diğer taraftan da “sosyal entegrasyon” sorunlarını, “kültürel çatışmaları” ve “sosyal dışlanmaları” da üreterek sosyolojik dönüşümün gerçekleşmesine katkı sağlayabilmektedir (Baydemir, 2023, s.277). Bu açıdan bakıldığında, *göçle gelenler* bir taraftan *ev sahibi toplumu* etkilerken, diğer taraftan kendileri de *ev sahibi toplumun* dinamiklerinden etkilenir (Van Oudenhoven vd., 2006, ss. 637-651). Dolayısıyla, göç edenler veya göçe maruz kalanlar hem etkileyen hem de etkilenen konumunda bulunurlar. Göç edenlerin etkilendiği en temel dinamiklerden biri ise kimlik meselesidir (Akhtar, 1995, ss. 1051-1084; 1999; Kurien, 2002). Günümüzde, toplumsal hareketlilikler, göç, kitlesel göç ve zorunlu göç, melez kimliklerin oluşumunu tetikleyen başat faktörlerdendir.

Pekiye, nedir melez kimlik? Öncelikle, melez kelimesinin etimolojik anlamına baktığımızda, TDK’nın (Türk Dil Kurumu) elektronik sitesinde melez kelimesinin, “1. Değişik türden hayvan veya bitkiden üremiş (hayvan veya bitki); kırık (I), kırma, azma, hibrit, metis. 2. Değişik ırkta⁴ ana babadan doğmuş olan (kimse), 3. Katışık, karışık” anlamlarına geldiği görülmektedir. (TDK, 2024). Melez kavramının İngilizce karşılığı ise, “hybrid” ve “cross-breed” olarak geçmektedir. Oxford Sözlüğü’ne göre, “cross-breed” kelimesi, “çaprazlama (bir şeyi) bir hayvan veya bitkiyi farklı bir türle çiftleştirmek; farklı bir tür hayvan veya bitkiyle çiftleştirmek” anlamlarına; hybrid kelimesi ise, “1. (bir hayvan veya bitkinin) farklı tür veya çeşitlerde ebeveynlere sahip olması; 2. iki veya daha fazla farklı şeyin karıştırılmasıyla elde edilen ürün” anlamlarına gelmektedir (Oxford Learner’s Dictionaries, 2024a; 2024b). Kimlik ise, “bir varlığın aynılık olarak tanımlanabilir ve tanınabilir kılan özellikleri ile açıklanır. ‘Kimlik’ herhangi bir bireyin ayırt edici özelliği olarak tanımlanan ya da belirli bir sosyal kategori veya grubun tüm üyeleri tarafından paylaşılabılır olmasıdır” (Çağırkan, 2016, s.2614). Kimlik, belirli bir grubun aynılığına işaret etmesi nedeniyle, diğer gruplarla olan farklılıkları da ön plana çıkarmaktadır. Dolayısıyla, benzerlik ve farklılıkların birlikte işlev gördüğü çift yönlü bir algı meselesidir. Kimliğin pek çok türü vardır: Etnik kimlik, dini kimlik, kültürel kimlik, biyolojik kimlik vs. Sosyolojik açıdan ele alındığında ise, “kimlik kavramı sadece bireysel olana değil, toplumsal veya ulusal olana (hatta küreselleşme söylemlerinde dile getirildiği haliyle ulus ötesi olana da) atıfta bulunan bir kavramdır” (Anık, 2012, s.22’den aktaran Çağırkan, 2016, s.2618). Bu anlamda bakıldığında,

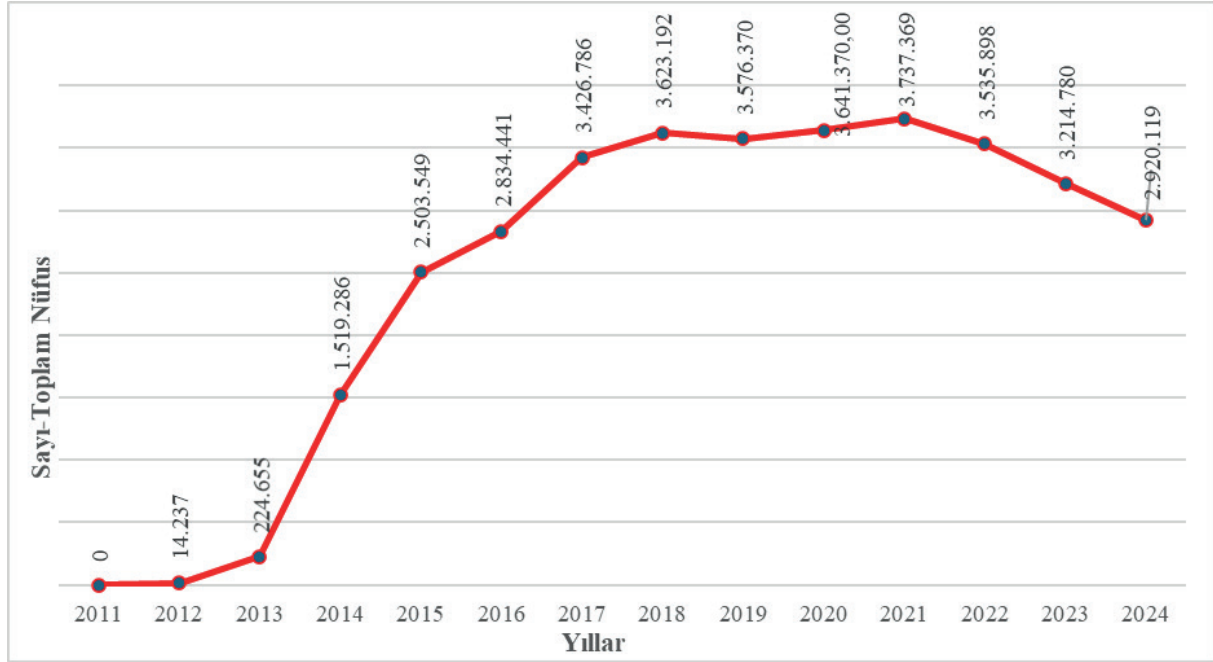
⁴ Irk’ın bir gerçeklikten öte bir fikir olduğuna dair bilimsel çalışmalara rağmen, insan grupları arasındaki etno-kültürel farklılıkların hâlâ TDK sözlüğünde “ırk” olarak ifade edilmesinin vahim bir durum olduğunu belirtmekte yarar var.

melez kimlik, iki veya daha fazla kimliğin bir arada olma durumuna veya birden fazla kimlik dinamiklerinden oluşan yeni bir kimliğe atıf yapmaktadır.

Bilhassa son zamanlarda göç literatüründe, “Afrikalı Amerikalılar”, “Amerikalı Çinliler”, “Almanyalı Türkler”, “Asya Kökenli Avrupalılar”, “Tayvanlı Çinliler” gibi kavramları sıklıkla duyuyoruz (Brown, 2004). Bunun başat sebebi, göç aracılığıyla melez kimliklerin inşa edilmesidir. Bu çalışmada, toplumsal hareketlilikler bağlamında, zorunlu kitlesel göç ve Suriyeliler üzerinden, Türkiye’de de bir melez kimliğin inşa edildiğini ileri sürüyoruz. Bu kimliği ise, *Türkiyeli Suriyeliler* olarak adlandırıyoruz.

Bilindiği üzere, Suriye’de, 2011 yılında başlayan iç savaş⁵ sebebiyle, milyonlarca insan ülke içinde zorunlu göçe maruz kalırken, milyonlarcası da ülke dışına göç etmek zorunda kalmıştır. Ülke dışına göç etmek zorunda kalan Suriyelilerin kahir ekseriyeti, yakın ve sınır komşusu olması, Türkiye’nin “açık kapı politikası” izlemesi ve kendilerine sağladığı “insani yardım” gibi daha pek çok sebeplerle Türkiye’ye sığınmışlardır. Suriyelilere “kapılarını açan” Türkiye, tüm dünyada en fazla Suriyeliye “ev sahipliği” yapan ülke olmuştur (UNHCR, 2024). Savaşın başladığı 2011 yılında, yaklaşık 150-200 Suriyeli zorunlu olarak Türkiye’ye göç etmişken, bu sayı 2012 yılında 14.237’e yükselmiştir. Daha sonraki yıllarda Türkiye’deki Suriyeli sayısı, bir taraftan Suriye’den gelen ve devam eden zorunlu kitlesel göçlerle bir taraftan da Türkiye’de doğan Suriyelilerin de eklemlenmesiyle daha da artmıştır. Türkiye’deki Suriyeli sayısı 2015 yılında 2.503.549 kişi, 2020 yılında 3.641.370 kişi ve 2023 yılında 3.214.780 kişi olarak kaydedilmiştir. Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre, Ocak 2025 tarihi itibarıyla, Türkiye’de toplam 2.920.119 Suriyeli yaşamaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2025). Suriye’deki iç savaşın neredeyse 14. yılını geride bırakırken, Türkiye’ye sığınan Suriyelilerin önemli bir bölümü de uzun bir süredir Türkiye’de yaşamaktadır (Grafik 1).

⁵ Suriye ve benzeri ülkelerdeki çok sayıdaki uluslararası bölüşüm çatışmaları için “iç savaş” kavramı kullanılmakla birlikte, bunun içeriyle birlikte önemli oranda dış etkenli olduğunu da belirtelim.

Grafik 1*Türkiye’de Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamına Alınan Suriyeliler*

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı verilerinden hareketle yazarlar tarafından oluşturulmuştur.⁶

Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre, Türkiye’de her gün yüzlerce Suriyeli bebek doğmaktadır. Suriyelilerin en az %50’sini çocuklar oluşturmaktadır. Ocak 2025 tarihi itibarıyla, Türkiye’de 14 yaşından küçük 1.276.543 Suriyeli bebek ve çocuk bulunmaktadır. 18 yaşında veya 18 yaşından küçük olan Suriyeli sayısı ise, 1.502.294’tür (Göç İdaresi Başkanlığı, 2025). Suriye iç savaşının başlaması ve Suriyelilerin Türkiye’de bulunma süreleri dikkate alındığında, bunların çoğunluğunun Türkiye’de doğduğunu tahmin etmek mümkündür. Dolayısıyla, Türkiye’deki Suriyelilerin yarısının Türkiye’de doğduğunu varsayabiliriz. Bu topluluk için Suriye, büyük ölçüde bir toplumsal hafızadan ibarettir. Onların zihninde Suriye bir söylem olarak yer almaktadır. Çünkü, onlar Türkiye’de gözlerini dünyaya açmışlardır. Türkiye’de yetişmiş, Türkiye’de okumuş ve Türkiye’de büyümüşlerdir. Pek çoğu, Türkçe konuşmayı öğrenmiş ve gündelik hayatında Türkçeyi kullanabilmektedir. Türkiye’de devlet okullarına ve üniversitelerine gitmektedirler. Bu kitlenin memleket (Suriye) algısı, muhtemelen ebeveynlerden veya kitle iletişim aygıtlarından duyduklarından ötesi değildir. Dolayısıyla, bu kitleyi, bütün Suriyelilerle bir değerlendirmemek gerekir.

⁶ Göç İdaresi Başkanlığı, (2025). “Geçici Koruma”, <http://www.goc.gov.tr>; <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

Bugün, Türkiye'nin tüm illerinde Suriyeliler yaşamaktadır. Dolayısıyla, Suriyeliler tüm Türkiye'ye dağılmış durumdadır. Ayrıca, sadece Suriyeli anne ve babanın çocuklarını değil, aynı şekilde Suriyeliler ile Türkiyeliler arasında yapılan evlilikler yoluyla doğan çocukların da olduğunu belirtmemiz gerekir. Özellikle, Şanlıurfa gibi kuma evliliklerin fazla olduğu illerde Suriyeliler ve *ev sahibi toplum* arasında akrabalık ilişkileri aracılığıyla bir iç içe geçiş söz konusudur (Baydemir, 2024, ss.672-703; Kaya, 2018, ss.4709-4721). Ebeveynlerinden birisinin Suriyeli birisinin de Türkiyeli olduğu ve Türkiye'de doğan birinin sadece Suriyeli olduğunu söylemek mümkün müdür? *Türkiyeli Suriyeli* kavramının kullanım ihtiyacı da işte tam da bu noktada ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada, *Türkiyeli Suriyeliler* kavramını, kendini aidiyet ve kimlik açısından hem Türkiyeli hem de Suriyeli olarak gören kitleyi anlatmak için kullanıyoruz. Almanya'daki Türkiyeliler nasıl ki yıllar içinde *Almanyalı Türkiyeli* olma kimliğini elde ettilerse, benzer bir durumun *Türkiyeli Suriyeliler* için de düşünülmesi gerektiğini ileri sürüyoruz. 1,2 milyonu aşkın bir topluluğun, Türkiye'de doğmuş ve burada bir geleceğini biçimlendirdiği bir dönemde, bu nüfusu *Türkiyeli Suriyeliler* şeklinde tanımlamak, salt bir kelime seçiminden daha fazlasıdır ve toplumsal bir ihtiyacı ifade etmektedir. Bu çalışma, Türkiye'deki Suriyelilerin yeni bir kimlik tanımı altında ele alınmasının akademik ve sosyal boyutlarını irdelemekte ve geleceğe yönelik kapsamlı bir kavramsal çerçeve sunmaktadır. Klasik göç tartışmalarının ötesine geçerek, çok katmanlı kimlik algısı ve kültürel entegrasyonu tartışmak üzere ileri sürdüğü bu yeni kavrama ışık tutmaya çalışılmaktadır. Bu araştırmada, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) verileri, literatürde daha önce yapılmış çalışmaların bulguları ve medyaya yansıyan haberler vs. derlenerek bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Literatür Eleştirisi

Türkiye'de Suriyeliler üzerine yapılmış çok sayıda akademik çalışma bulunmaktadır. Suriyeliler üzerine yapılmış çalışmalar, “uyum”, “entegrasyon”, “sosyal dışlanma”, “toplumsal kabul”, “toplumsal algılar” “hukuki statü”, “geçici koruma rejimi”, “kültürel çatışma”, “sosyoekonomik etkiler”, “güvenlik, suç” vs. gibi çok çeşitli konulara yoğunlaşmıştır. Ancak, Suriyelilerin kimlikleri ve kimlik inşa süreçleri konusu büyük oranda göz ardı edilmiştir. Türkiye'deki Suriyeli çocuklar üzerine yapılmış çalışmaların kahir ekseriyeti ise, çocukların eğitimi konusuna odaklanmışlardır (Altıntaş, 2018, ss.469-499; Çelik & İçduygu, 2019, ss.253-267; Emin, 2019; Kardeş & Akman, 2018, ss.1224-1237; Kırdar vd., 2023; Özer vd., 2019, ss.76-110; Tamer, 2017, ss.119-152; Tunga, 2020, ss.317-333; Uzun & Bütün, 2016, ss.72-83; Uyan-Semerci & Erdoğan, 2018, ss.30-45; Yavuz & Mızrak, 2016, ss.175-199; Yıldız, 2019, ss.5-32). Bu çalışmalarda, Suriyeli çocukların, eğitime erişimi, eğitim ile ilgili karşılaştıkları sorunlar bu sorunların çözümüne yönelik öneriler, eğitime uyum ve okula entegrasyon sorunları, öğretmenlerin sorunları ve çözümlerle ilgili görüşleri vs. gibi konuları ele almışlardır. Bazı çalışmalar da Suriyeli çocukların dil öğrenme becerilerini, Türkçe öğrenmede karşılaşılan sorunları ve entegrasyonda dilin rolü gibi konuları incelemişlerdir

(Moralı, 2018, ss.1426-1449; Sarmini vd., 2020). Dahası, Suriyeli çocukları, travma, depresyon ve sosyal destek, zihinsel sağlık başta olmak üzere çocuk sağlığı bağlamında ele alan çalışmalar da bulunmaktadır (Derince, 2019, ss.57-70; Eruyar vd., 2020, ss.260-272), Oppedal vd., 2018, ss.46-59; Şahin vd., 2021, ss.260-272). Öte yandan bu Suriyeli çocuk işçiler, çocuk işçiliğinin sebepleri, çocuk işçilerin karşılaştığı sorunlar, yoksulluk ve çocuk işçiliği, emeğin sömürülmesi, “kayıp nesil” gibi bağlamlarda da bazı araştırmışlar yapılmıştır (Aytaç & Kılınç, 2021, ss.381-404; Bahadır & Uçku, 2016, ss.117-124; Dedeoğlu vd., 2019, ss.2585-2610; Dayıoğlu vd., 2024, ss.1075-1113; Harunoğulları, 2016, ss.29-63; Lordoğlu & Aslan, 2018, ss. 715-732; Yalçın, 2016, ss.89-98).

Suriyeli gençlere odaklanan çalışmalar ise, çoğunlukla yükseköğrenim gören Suriyelilere ele alan çalışmalardan oluşmaktadır (Akkaya vd., 2018, ss.413-448; Dereli, 2022, ss.195-219; Ertong Attar & Küçükşen, 2019, ss.1041-1053; Gül & Kaylı, 2020, ss.985-1007; Güngör & Soysal, 2021, ss.1245-1264; Istif Inci vd., 2024, ss.1-16; Şahin, 2020, ss.494-503). Bu çalışmalar konuyu, Suriyeli üniversite öğrencilerinin yükseköğrenime entegrasyonları, eğitim boyunca yaşadıkları sorunlar, sosyal dışlanma ve ötekileştirilme gibi bağlamlarda ele almışlardır. Çok az çalışma ise, diğer önemli konulara odaklanmıştır. Mesela, Çoban (2018, ss.193-216), Suriyeli gençlerin İstanbul işgücü piyasasına katılım sorunlarına; Erciyes & Anati (2021, ss.41-54) ise, Türkiye’deki Suriyeli ergenlerin yaşadığı psikososyal sorunlara ve ailenin bu sorunlar üzerindeki rolünün ne olduğuna odaklanmıştır.

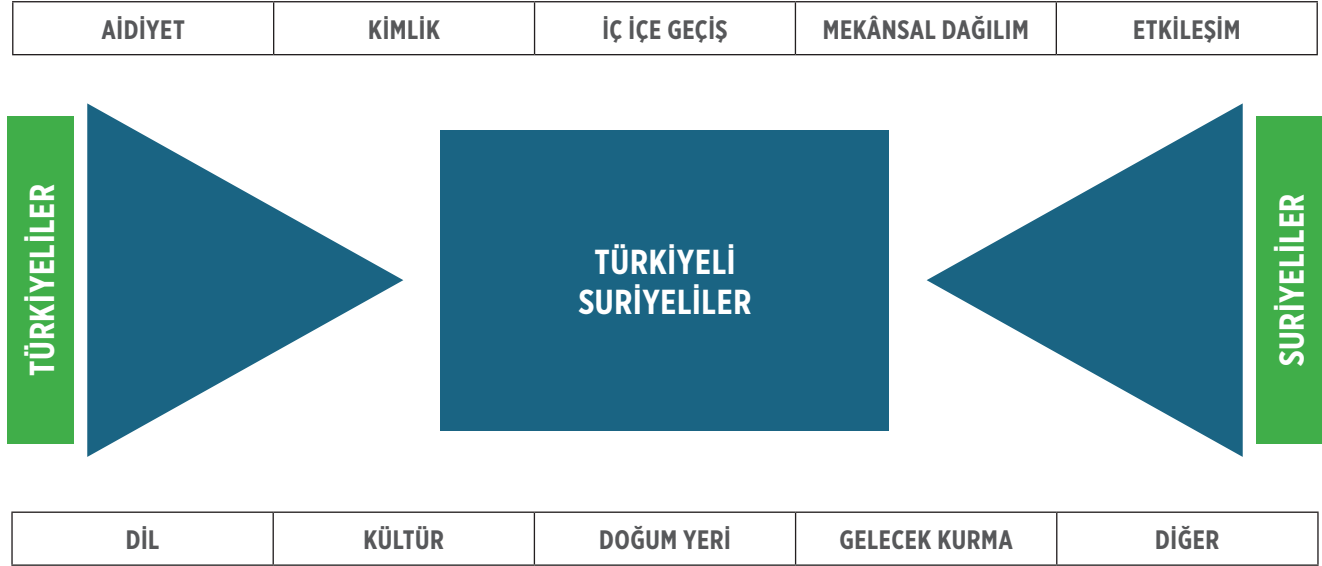
Bu çalışmayla kısmen ilişkili olduğunu söyleyebileceğimiz Coşkunarda’nın 20 Ocak 2019 tarihli *Hürriyet Gazetesi* ekinde yayımlanan “Artık Türkiyeli olan Suriyeli çocuklar anlatıyor” başlıklı yazısı ve bu yazı üzerine Ergin’in 31 Ocak 2019 tarihli *Hürriyet Gazetesi*’nde yayımlanan “Kendini Türkiyeli gören Suriyeliler kuşağı geliyor” başlıklı yazısı bulunmaktadır. Coşkunarda yazısında hem çocuklarla hem uzmanlarla yaptığı mülakatlara yer vermiştir. Ergin ise, bu mülakatlarda öne çıkan bilgilerden hareketle çeşitli yorumlarda bulunmuştur. Ergin yazısında, kendini Türkiyeli olarak gören yeni kuşak Suriyelilere dikkat çekmiş, bu yeni kuşağa yönelik Türkiye’de ne tür politikaların geliştirilmesi gerektiğinin belirlenmesi ihtiyacına vurgu yapmıştır. Ayrıca, Karaça’nın “Suriyeli mülteci gençlerde kimlik sorunu/karmaşası” (2017, ss.1-12) başlıklı çalışması da bu konuyla ilgili yapılmış önemli bir çalışmadır. Fakat, Karaça çalışmasında, Türkiye’de doğan ve Türkiye’de yetişen bireylere değil, Suriye’den Türkiye’ye göç etmiş gençlere odaklanmıştır. Karaça, Türkiye’ye göç etmiş Suriyeli gençler için, Suriye ile Türkiye arasında kalmış belirsiz bir yaşamın olduğunu; gençlerin bir yandan kendi kültürleriyle yaşarken bir yandan da Türkiye’ye “uyum” sağlamaya çalıştığını; uyum sağlamanın da her zaman bilinçli ilerleyen bir süreç olmadığını belirtmiştir. Çünkü, birey, bulunduğu ortamlarla ister istemez bir etkileşim içerisine girmektedir. Karaça, bireylerin zaman içinde toplumla ilişkilerinin arttığını ve bunun bir sonucu olarak da kendi kültürleri ile göç ettikleri toplumun kültürünü sentezleyerek yeni bir kimlik oluşturduklarını; bu durumun aynı zamanda yeni bir kültürü de ortaya çıkardığını söylemiştir (Karaça, 2017, s. 2). Görüldüğü gibi, söz konusu edilen Suriyeli topluluğuyla ilgili yapılmış

çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Ancak bu çalışmalar, doğrudan Türkiye’de doğan veya yaşamının büyük bir bölümünü Türkiye’de geçiren, Türkiyeli ve Suriyeli ebeveynlerin çocukları olan bireylerin kendilerine özgü bir kimlik geliştirme süreçlerine ışık tutmamaktadır.

Bununla birlikte, Suriyeliler üzerine yapılmış çalışmalarda Suriyeliler ekseriyetle, “göçmen”, “sığınmacı”, “mülteci”, “geçici koruma”, “vatandaş”, “misafir” gibi çeşitli biçimlerde tanımlanmışlardır. Bazı çalışmalarda ise, dikkat edilmeden Suriyeliler için bu tanımlamaların birden fazlası birlikte kullanılmıştır. Elbette ki, Suriyelilerin bu kavramlar bağlamında değerlendirilmesi başka çalışmaların konusudur (Ayhan İzmirli, 2017, ss.43-66; Baydemir vd., 2019, ss.35-42; Kaya & Yılmaz Eren, 2015; Lortoğlu, 2017, ss.54-80). Fakat, bu çalışmanın ileri sürdüğü *Türkiyeli Suriyeliler* kavramı, önerilen yeni bir kavramdır ve Suriyeliler söz konusu olduğunda literatürde kullanılan “göçmen”, “sığınmacı”, “mülteci”, “misafir”, “vatandaş” gibi kavramlardan tamamen farklıdır. Bu kavram, göç aracılığıyla melez kimliklerin inşasını vurgulamaktadır.

Türkiyeli Suriyeliler: Melez Kimliğin İnşası ve Bunu Etkileyen Faktörler

Çeşitli nedenlerden kaynaklı göç ve zorunlu yer değiştirme gibi toplumsal hareketlilikler, bireylerin ve toplulukların kimlik algılarında dönüşüm yaratarak yeni kimliklerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Peter Burke (2011, s.2), Perry Anderson’un yaşadığımız dönemin eğilimini “genetik değişim, melezlik ve potpüriye övgüler düzme olarak tasvir” ettiğine değinmektedir, ki kimlik zaten akışkan ve dinamik bir inşa sürecidir. 2011 yılında başlayan Suriye’deki iç savaşı sonrasında, Türkiye’ye gelen milyonlarca Suriyeli için bu durum hem bir zorunluluk halini almıştır hem de yeni bir kimlik inşa sürecini beraberinde getirmiştir. Uzun bir zamandır Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin, Türkiye’deki sosyokültürel dokuyla etkileşimi, yeni bir melez kimlik olan *Türkiyeli Suriyeli* kimliğinin şekillenmesine etkili olmuştur. *Türkiyeli Suriyeliler* kimliğinin inşasında, kimlik, aidiyet, sosyokültürel etkileşim, mekânsal dağılım, dil ve gelecek beklentileri gibi bir dizi etmen yer almaktadır. Aynı zamanda, toplumsal cinsiyet, nesil farklılıkları ve kuşaklar arası iletişim gibi faktörler de melez kimlik oluşumunda belirleyici unsurlardandır. Aşağıdaki şekilde, *Türkiyeli Suriyeli* melez kimliğinin oluşumu ve bu oluşumu etkileyen etmenlere dair bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır (Şekil 1).

Şekil 1*Türkiyeli Suriyeli Kimliğini Oluşturan ve Bu Kimliği Etkileyen Faktörler*

Özellikle, birincil ve ikincil toplumsal alanlardaki çift yönlü etkileşimler, örneğin Türkiyeli ve Suriyeli toplulukları arasındaki sosyal ilişkiler, bu melez kimlik yapısının belirgin özelliklerini ve çatışma noktalarını ortaya koymaktadır. Bilhassa, Türkiye’de doğan veya Türkiye’ye geldiğinde henüz çok küçük olup Suriye’yi hatırlayamayan bireylerin memleket geçmişinin olmaması, Suriyeliler ve Türkiyeliler arasındaki evlilik ve akrabalık ilişkileri aracılığıyla iç içe geçişlerin olması ve farklı kimliklere sahip ebeveynlerin (Türkiyeli bir baba ve Suriyeli bir annenin olması gibi veya tersi) doğan çocukları, *Türkiyeli Suriyeli* kimliğinin ilk basamaklarıdır. Suriyelilerin, Türkiyelileşerek melez kimlik inşa etmelerinin ilk önemli faktörlerden birisi de Türkiye’deki mekânsal dağılımlarıdır. Suriyeliler, Türkiye’nin yedi coğrafi bölgesine 81 iline dağılmış durumdadır. *Türkiyeli Suriyeli* melez kimliğinin inşasını daha iyi anlamak için bu inşa sürecini etkileyen faktörleri bilmemiz bu kimliği daha iyi anlamamıza katkı sunabilir.

Mekânsal Dağılım

Kimlik oluşumu sürecinde bireylerin yaşadıkları mekânsal deneyimler, aidiyet hislerinin şekillenmesinde kritik rol oynamaktadır. Suriyeliler için Türkiye’nin farklı coğrafi bölgeleri, sosyal ve ekonomik fırsatlar kadar ev sahibi topluluklarla kurulan ilişkiler açısından da çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitlilik, melez kimlik yapısının karmaşıklığını artırmakla birlikte, bireylerin kendi özgün kimlik algılarının yeniden inşa edilmesine de olanak tanımaktadır.

Bugün, Türkiye'nin tüm illerinde sayıca az veya çok, Suriyeliler yaşamaktadır ve *ev sahibi* toplumla bir şekilde mekânsal dağılımla birlikte bir iç içe geçiş söz konusudur. Göç İdaresi Başkanlığı Ocak 2025 tarihli verilerine göre, sayıca en az Suriyelinin bulunduğu il, 11 kişi ile Hakkari'dir. Bayburt'ta 28, Tunceli'de 40 Suriyeli yaşamaktadır. Türkiye'de sayıca en fazla Suriyelinin yaşadığı il ise İstanbul'dur. Yarım milyondan fazla Suriyelinin yaşadığı İstanbul'da, Suriyeliler il nüfusunun %3,13'ünü oluşturmaktadır. Suriyeliler, Kilis nüfusunun %29,04'ünü, Şanlıurfa nüfusunun yaklaşık %10'unu, Gaziantep nüfusunun yaklaşık %16'sını oluşturmaktadır. Görüldüğü gibi, Suriyelilerin Türkiye'deki mekânsal dağılımı dengeli değildir. Suriyelilerin güncel verilerle il il dağılımları aşağıdaki tabloda detaylı biçimde verilmiştir.

Tablo 1

Türkiye'de İl Bazlı Suriyeli Nüfusunun Dağılımı ve Oranları

İL SIRASI	İLLER	SURİYELİ NÜFUSU	İL NÜFUSU	TOPLAM NÜFUS	TOPLAM İL NÜFUSU İÇİNDE SURİYELİLERİN ORANI
1	ADANA	211.760	2.270.298	2.482.058	%8,53
2	ADİYAMAN	20.679	604.978	625.657	%3,31
3	AFYONKARAHİSAR	9.270	751.344	760.620	%1,22
4	AĞRI	827	511.238	512.065	%0,16
5	AKSARAY	3.275	438.504	441.079	%0,74
6	AMASYA	1.176	339.529	340.705	%0,35
7	ANKARA	85.640	5.803.482	5.889.124	%1,45
8	ANTALYA	6.661	2.696.249	2.702.910	%0,24
9	ARDAHAN	100	92.819	92.919	%0,11
10	ARTVİN	69	172.356	172.425	%0,04
11	AYDIN	8.224	1.161.702	1.169.926	%0,70
12	BALIKESİR	4.163	1.273.519	1.277.682	%0,33
13	BARTIN	274	207.238	207.512	%0,13
14	BATMAN	11.233	647.205	658.438	%1,71
15	BAYBURT	28	86.047	86.075	%0,03
16	BİLECİK	900	228.058	228.958	%0,39
17	BİNGÖL	1.171	285.655	286.826	%0,41
18	BİTLİS	1.027	359.747	360.774	%0,28
19	BOLU	3.528	324.789	328.317	%1,07
20	BURDUR	7.987	277.452	285.439	%2,80
21	BURSA	168.744	3.214.571	3.383.315	%4,76
22	ÇANAKKALE	3.323	570.499	573.822	%4,99
23	ÇANKIRI	538	205.501	206.039	%0,58
24	ÇORUM	3.372	528.351	531.723	%0,26

25	DENİZLİ	13.101	1.059.082	1.072.183	%1,22
26	DİYARBAKIR	21.482	1.818.133	1.839.615	%1,17
27	DÜZCE	1.303	409.856	411.168	%0,32
28	EDİRNE	524	419.913	420.437	%0,12
29	ELÂZİĞ	10.791	604.411	615.202	%1,75
30	ERZİNCAN	115	243.399	243.514	%0,05
31	ERZURUM	798	749.993	750.791	%0,11
32	ESKİŞEHİR	6.843	915.418	922.261	%0,74
33	GAZİANTEP	409.291	2.164.134	2.573.425	%15,90
34	GİRESUN	337	461.712	462.049	%0,07
35	GÜMÜŞHANE	90	148.539	148.629	%0,06
36	HAKKÂRİ	11	287.625	287.636	%0,00
37	HATAY	219.721	1.544.640	1.764.361	%12,45
38	IĞDIR	74	209.738	209.812	%0,04
39	ISPARTA	7.163	449.777	456.940	%1,57
40	İSTANBUL	506.086	15.655.924	16.162.010	%3,13
41	İZMİR	115.219	4.479.525	4.594.744	%2,51
42	KAHRAMANMARAŞ	82.802	1.116.618	1.199.420	%6,90
43	KARABÜK	1.153	255.242	256.395	%0,45
44	KARAMAN	812	263.960	264.772	%0,31
45	KARS	162	278.335	278.497	%0,06
46	KASTAMONU	1.130	388.990	390.120	%0,29
47	KAYSERİ	7.564	1.445.683	1.525.247	%5,22
48	KIRIKKALE	1.708	275.744	287.452	%0,59
49	KIRKLARELİ	671	377.156	377.827	%0,18
50	KIRŞEHİR	1.347	247.179	248.526	%0,54
51	KİLİS	63.520	155.179	218.699	%29,04
52	KOCAELİ	51.404	2.102.907	2.154.311	%2,39
53	KONYA	118.869	2.320.241	2.439.110	%4,87
54	KÜTAHYA	1.091	575.674	576.765	%0,19
55	MALATYA	27.3104	742.725	770.035	%3,55
56	MANİSA	12.881	1.413.041	1.488.597	%0,87
57	MARDİN	46.373	888.874	935.247	%4,96
58	MERSİN	186.863	1.938.389	2.125.252	%8,79
59	MUĞLA	10.288	1.066.737	1.077.024	%0,96
60	MUŞ	1.338	399.879	401.217	%0,33
61	NEVŞEHİR	12.224	315.994	328.218	%3,72
62	NİĞDE	5.333	377.080	382.383	%1,39
63	ORDU	843	775.800	776.643	%0,11
64	OSMANİYE	38.020	557.666	695.686	%6,38

65	RİZE	1.248	350.506	351.754	%0,35
66	SAKARYA	15.076	1.098.115	1.113.191	%1,35
67	SAMSUN	8.201	1.377.546	1.385.747	%0,59
68	SİİRT	3.231	347.412	350.643	%0,92
69	SİNAP	204	229.716	229.920	%0,09
70	SİVAS	2.829	650.401	653.230	%0,43
71	ŞANLIURFA	244.876	2.213.964	2.458.840	%9,96
72	ŞIRNAK	1.923	570.745	572.668	%0,34
73	TEKİRDAĞ	11.665	1.167.059	1.178.724	%0,99
74	TOKAT	1.354	606.934	608.288	%0,22
75	TRABZON	3.648	824.352	828.000	%0,44
76	TUNCELİ	40	89.317	89.357	%0,04
77	UŞAK	2.2996	377.001	379.997	%0,79
78	VAN	1.309	1.127.612	1.128.921	%0,12
79	YALOVA	3.518	304.780	308.298	%1,14
80	YOZGAT	4.792	420.699	425.491	%1,13
81	ZONGULDAK	607	591.492	592.099	%0,10

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı, (2025). “Geçici Koruma”, <http://www.goc.gov.tr> ; <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

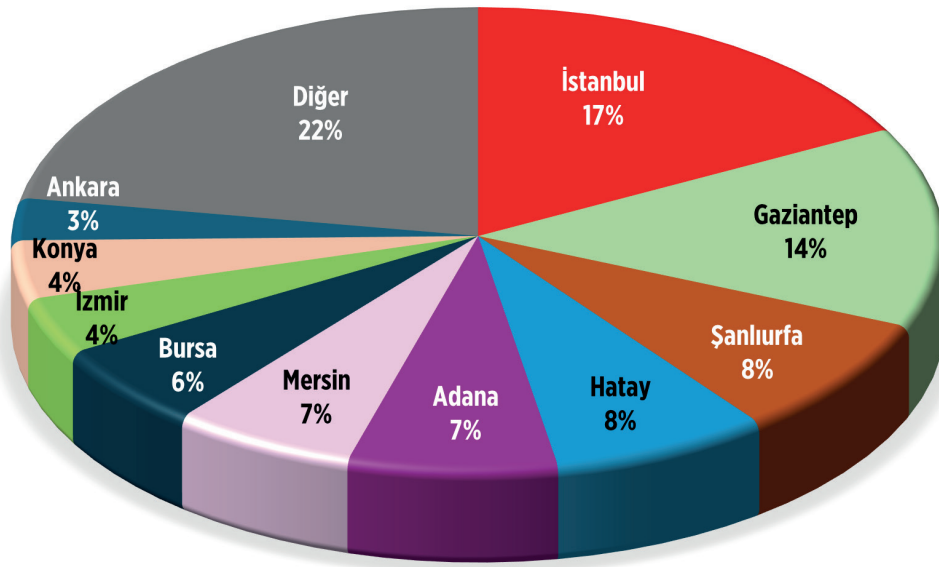
Yukarıdaki tablo, Suriyelilerin Türkiyeli olma kimliklerinin inşasını anlamak açısından son derece önemli bir veri sunmaktadır. Suriyelilerin iller bazlı yoğunluğu ve buna dair sayılar ve oranlar önemlidir. Fakat, bu illerin tek tek sosyolojik yapısı da son derece önem arz etmektedir. Örneğin, Şanlıurfa’daki ve İzmir’deki Suriyelilerin “uyum” ve “entegrasyon” sorunları ve kültürel çatışma durumları aynı değildir. Çünkü, her iki ildeki sosyolojik yapı farklıdır. Ağırlıklı olarak muhafazakâr bir il olarak görülen Şanlıurfa bir sınır şehridir. Suriye ile bazı noktalarda sosyal ve kültürel benzerliklere sahiptir. İzmir ise, Suriye’ye coğrafi açıdan uzak olmakla birlikte daha farklı sosyokültürel farklılıklar da mevcuttur. Mesela, Şanlıurfa’da Kürtçe ve Arapça da konuşulduğu için Suriyeliler burada İzmir’deki gibi bir dil bariyeriyle karşılaşmayabilirler. İzmir, Şanlıurfa ile kıyaslandığında çok daha seküler bir toplumsal yapı görüntüsü vermektedir. Dahası, Şanlıurfa’da kuma evliliklerin hâlâ kabul görmesi nedeniyle, Suriyelilerle Şanlıurfalılar arasında ikincil evlilikler daha fazla yapılabilmektedir. Dolayısıyla, her iki ildeki Suriyelilerin durumları farklı olacaktır. Bu durum, diğer bölge ve iller için de geçerlidir. Bu da bize Türkiye’de yaşayan tüm Suriyelilerin aynı şekilde melez kimlik inşa etme süreçlerinden geçemediklerini göstermektedir.

Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin %78’i, 81 ilin sadece 10’una dağılmış durumdadır. Türkiye’de Suriyelilerin en fazla (sayıca) yaşadığı il İstanbul’dur. Halihazırda İstanbul’da yarım milyondan fazla (506.086) Suriyeli yaşamaktadır. Bu sayı, Türkiye’deki tüm Suriyelilerin %17’sine tekabül etmektedir. Suriyeliler, İstanbul il nüfusunun %3,13’ünü

oluşturmaktadır İstanbul'u sırasıyla Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay, Adana, Mersin, Bursa, Konya, İzmir Ankara illeri izlemektedir. Suriyelilerin %22'si ise geri kalan 71 ile dağılmış durumdadır. Aşağıdaki grafikte Suriyelilerin sayıca en fazla yaşadığı ilk on il ve diğer illere dağılımları verilmiştir.⁷

Grafik 2

Türkiye'de yaşayan Suriyelilerin En Fazla Yaşadığı İlk On İl ve Diğer İllere göre Dağılımları

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığının verilerinden hareketle tarafımızca oluşturulmuştur.⁸

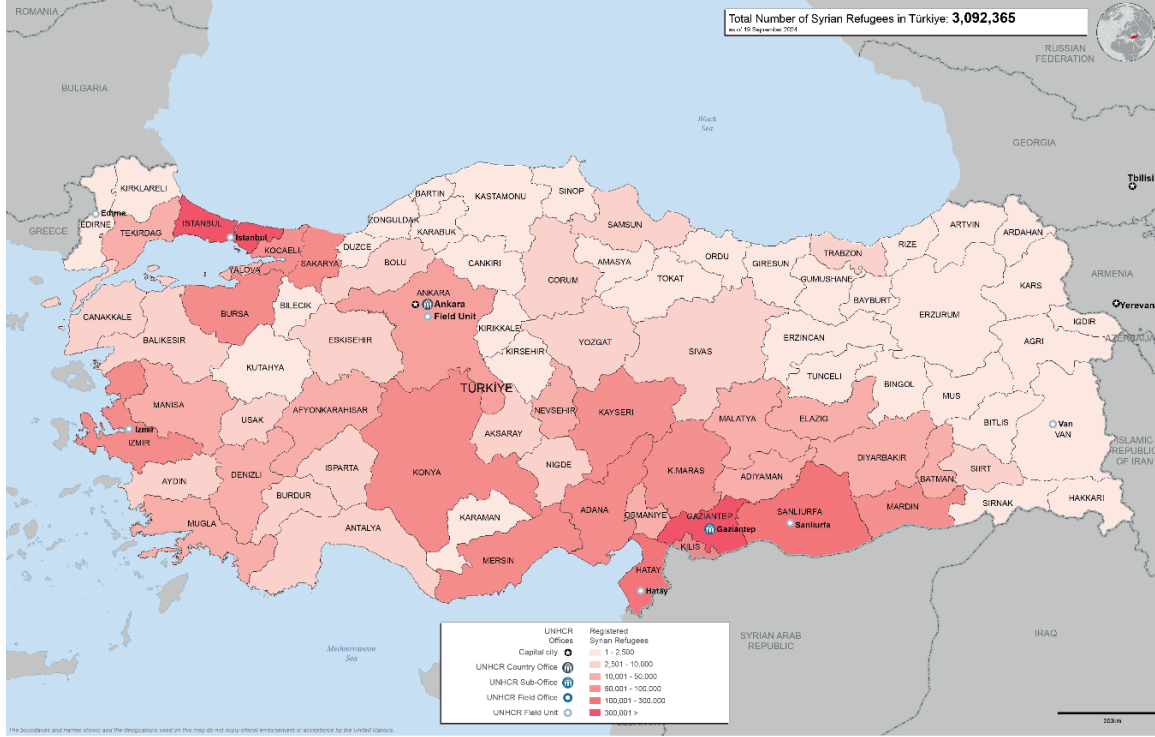
Türkiyeli Suriyeli kimliğinin oluşumunun bir diğer önemli sebebi de Suriyelilerin Türkiye'deki sadece belli bir şehre veya bölgeye yoğunlaşmamış olmaları ve Türkiye'nin tümüne yayılmış olmalarıdır. Bu durum, Suriyelilerin farklı il ve bölgelerdeki sosyolojik yapıyla karşılaşmalarını ve bu karşılaşma aracılığıyla kimlik inşa sürecine girmelerine sebep olmaktadır. Aşağıdaki haritada, Suriyelilerin Türkiye'deki illere dağılımı ve bu illerdeki yoğunlukları verilmiştir. Bu harita, aslında anlatmaya çalıştığımız, *Türkiyeli Suriyeli* kimliğinin de bir açıdan çerçevelenmiş fotoğrafı gibidir (Harita 1).

⁷ Son iki yıldır, Suriyelilerin sayısında bir düşüş görülmektedir. Daha önceki yıllarda Suriyelilerin sayısı ve oranları daha fazlaydı ve bazı illerde Suriyeliler il nüfusunun önemli bir bölümünü oluşturuyorlardı. Örneğin, Suriyeliler, Mart 2018 tarihinde Adana il nüfusunun %8,51'i, Gaziantep il nüfusunun %18,48'i, Hatay il nüfusunun %28,48'i, Kahramanmaraş il nüfusunun %8,87'si, Osmaniye il nüfusunun %10,08'i, Mardin il nüfusunun %11,30'i, Şanlıurfa il nüfusunun %24,03'ü, Kilis il nüfusunun %48,88'ini oluşturuyorlardı. Türkiye genel nüfusunun da %4,38'ini oluşturuyorlardı (Göç İdaresi Başkanlığı, 2018).

⁸ Bakınız: Göç İdaresi Başkanlığı, (2025). "Geçici Koruma", <http://www.goc.gov.tr> ; <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> Erişim Tarihi: 05.12.2025

Harita 1

Türkiye'deki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımları

Kaynak: UNHCR, (2024). “UNHCR Türkiye: Provincial Breakdown Syrian Refugees in Türkiye - September 2024”
<https://data.unhcr.org/en/documents/details/111466>

Suriyelilerin Türkiye'deki il ve bölgelere mekânsal dağılımı ve bu dağılım üzerinden Türkiye toplumuyla etkileşimler sadece aynı binada, sokakta, meydanda, okulda veya mahallede yaşamak gibi fiziksel ve nicel bir arada bulunmayı veya teması ifade etmemektedir. Aynı şekilde, evlilikler, akrabalık-komşuluk-tanındık ilişkileri üzerinden bir sosyal teması ve kültürel etkileşimi de ifade etmektedir.

İç İçe Geçiş ve Sosyal Etkileşimler

Suriyeliler, Türkiye toplumunun önemli bir parçası haline gelmişlerdir. Önceki sayfalarda da anlatıldığı gibi, Suriyeliler, sayısal yoğunluk anlamında Türkiyelilerle tam bir temas halindedirler. Ayrıca, yapılmış araştırmalar, Suriyeliler ve Türkiyeliler arasında bir sosyal temasın ve arkadaşlık, akrabalık, komşuluk ve tanındık ilişkileri üzerinden bir iç içe geçişin olduğunu göstermektedir (Baydemir, 2023; 2024, ss.672-703; Çatak, 2020; Kaya, 2017). İşte, bu iç içe geçiş ve etkileşimler hem *ev sahibi toplumu* hem de *göçle gelenleri* etkilemektedir. Zorunlu kitlesel göçün ve insan hareketliliğinin önemli bir sonucu da kimlik kazanımı sürecidir. İç içe geçiş, etkileşim, sosyal temas ve karşılaşmalar Suriyelilerin *Türkiyeli Suriyeli* kimliğini inşa etmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Suriyelilerin Türkiye'ye göç etmeleriyle başlayan süreç, sadece yer değiştirme ve sayısal olarak iç içe geçme olarak değil, aynı zamanda kültürel, dilsel ve sosyal etkileşimlere dayalı bir kimlik oluşturma sürecine de yol açmıştır. Bu bağlamda, iç içe geçişler ve etkileşimler hem bireysel hem de toplumsal düzeyde kimlik dönüşümünün itici gücü olduğu söylenebilir. Suriyelilerin Türkiye'de yaşarken, kendi kültürel kimliklerinden bir kesit ve Türkiye'deki toplumsal, kültürel yapılar arasında gidip gelerek şekillenen bir kimlik süreci yaşaması, *Türkiyeli Suriyeli* kimliğinin doğmasında rol oynayan bir diğer önemli faktördür.

Türkiyeli Suriyeli melez kimliğinin oluşumunu tetikleyen önemi bir faktör olan iç içe geçişler ve etkileşimler, özellikle iki topluluğun birbirine yakın ortamlarda bir arada yaşamasıyla güçlenmektedir. Suriyeliler ve Türkiyeliler arasındaki etkileşim, geleneksel değerlerin, sosyal normların, günlük yaşam pratiklerinin ve dil kullanımının birbirine geçtiği bir sürece dönüşmüştür. Bu etkileşim ve iç içe geçiş, genellikle, evlilikler, akrabalık ve komşuluk ilişkileriyle birlikte (Kaya, 2017; Baydemir, 2024, ss.672-703), Suriyelilerin, Türkiye toplumu ile ortak yaşam alanlarında daha fazla etkileşime girmeleriyle de şekillenmektedir. Örneğin, Türkiyeli iş arkadaşlarıyla vakit geçirmek, Türkçe öğrenmek ya da sosyal ilişkilere daha fazla dahil olmak gibi etkileşimler, iki kültürün bir arada var olmasına zemin oluşturmaktadır.

Bununla birlikte, kültürel etkileşim dil ve toplumsal normların yanı sıra, kültürel değerler ve geleneklerle de ilgilidir. Türkiye ve Suriye arasındaki kültür, her ne kadar farklılıklar arz etse de ve bu pek çok yerde kültürel çatışmalara neden olsa da (Benek & Baydemir, 2019, ss.89-116) birçok benzerliği de içinde barındırmaktadır. Özellikle, ev içi kültür, aile yapıları, misafirperverlik, dini pratikler gibi unsurlar, Türkiyeliler ve Suriyeliler arasında "uyumlu" bir etkileşim zeminine işaret etmektedir. Bu bağlamda, iç içe geçişler ve sosyal etkileşimler konusunda özellikle yeni nesil Suriyelilere ayrıca dikkat çekmek de gerekir. Çünkü, yeni nesil Suriyeliler, bir taraftan Türkiye'deki kültüre ait geleneklerle diğer taraftan da kendi sahip olduğu Suriye'deki gelenekler arasındaki farkların içinde denge kurmak zorunda kalmaktadırlar. Bu durum, onların yaşam tarzlarını şekillendiren önemli bir etkene dönüşmektedir. Çocuklar, dil öğrenimi ve okullardaki sosyal yaşantıları aracılığıyla Türkiye'deki kültüre daha yakın hale gelirken, evde veya kendi Suriyeli topluluklarında kendi kültürel değerleri ve pratiklerini yaşatabilmektedirler. Bu da çocuklar için her iki kültür arasında gidip gelmeyi ve nihayetinde karma bir kimlik oluşturmaya kolaylaştırmaktadır.

Türkiye’de Doğma-Büyüme ve Gelecek Kurma Hayali

Türkiyeli Suriyeli kimliği, Suriyelilerin Türkiye’de doğma, büyüme ve burada bir gelecek kurma hayalleriyle de önemli ölçüde şekillenmektedir. Göç İdaresi Başkanlığı verilerine göre (Tablo 2), Türkiye’de her gün yüzlerce Suriyeli bebek doğmaktadır. Ocak 2025 tarihi itibarıyla, Türkiye’de yaşayan 2.920.129 Suriyelinin, 440.903’ünü 0-4 yaş arasındaki bebekler oluşturmaktadır. 497.067 Suriyeli, 5-9 yaş grubunda; 338.573 Suriyeli de 10-14 yaş grubunda yer almaktadır. 1.276.543 Suriyeli, 14 yaşından küçük, Suriyeli bebek ve çocuklardan oluşmaktadır. Suriye’de iç savaşın başlaması ve Suriyelilerin Türkiye’de bulunma süreleri dikkate alındığında, bunların ezici çoğunluğunun Türkiye’de doğduğunu tahmin etmek mümkündür. Bu sayıya, 15-18 yaş grubundaki 225.751 ile 19-24 yaş grubundaki 307.372 Suriyeli genci de dahil ettiğimizde toplam Suriyeli bebek, çocuk ve genç sayısı 1.809.666’dır. 18 yaşında olan veya 18 yaşından küçük olan Suriyeli sayısı ise, 1.502.294’tür. Bu da Türkiye’deki Suriyelilerin %60,92’sinin bebek, çocuk ve gençlerden oluştuğunu göstermektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2025). Ayrıca, 2018 yılında Gaziantep’te Suriyeliler üzerine yapılan bir çalışmada, Türkiye’de doğan çocuğu olan aile oranının %47,4 olduğu bulgulanmıştır (Gültekin vd., 2019, s.12).

Tablo 2

Türkiye’de Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımları

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
0-4	227.639	213.264	440.903
5-9	255.653	241.414	497.067
10-14	173.540	165.033	338.573
15-18	116.538	109.213	225.751
19-24	157.871	149.501	307.372
25-29	148.718	132.573	281.291
30-34	112.790	97.349	210.139
35-39	97.339	82.793	180.132
40-44	68.949	63.498	132.447
45-49	45.523	47.763	93.286
50-54	34.293	37.482	71.775
55-59	27.219	29.147	56.366
60-64	17.822	19.579	37.401
65-69	11.071	12.496	23.567
70-74	5.968	7.075	13.043
75-79	2.686	3.496	6.182
80-84	1.136	1.766	2.902
85-89	467	781	1.248
90 ve üstü	241	433	674
TOPLAM	1505.463	1.414.656	2.920.119

Kaynak: Göç İdaresi Başkanlığı, (2025). “Geçici Koruma”, <http://www.goc.gov.tr> ; <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

Coşkunarda'nın çocuklarla yaptığı görüşmeleri kaleme aldığı *Hürriyet Gazetesi*'ndeki yazısında, 7 yaşındaki bir çocuk, "Türkiye'de doğdum. Suriye'ye hiç gitmedim. Annemle babam "Belki bir gün döneriz" diyor. Annem çok dönmek istiyor, burada mutlu olmadığını söylüyor. Ben burada mutluyum. (...) Büyük çocuklar benimle Suriyeli diye dalga geçiyorlar ama ben Suriye'yi hiç bilmiyorum" (Coşkunarda, 2019) demiştir. Türkiye'de doğan ve Türkiye'de büyüyen Suriyeliler, ülkede iş kurma, eğitim alma, topluma entegre olma ve uzun vadeli gelecek planları yapma konusunda önemli bir motivasyon kaynağına sahiptir. Suriyeli yeni nesil bireylerin, Türkiye'de gelecek kurma hayali hem Türkiyeli hem de Suriyeli kimliklerinin birleşmesine ve giderek güçlü bir *Türkiyeli Suriyeli* kimliğinin şekillenmesine olanak tanımaktadır.

Yeni Nesil Suriyelilerde Memleket (Suriye) Geçmişinin Olmaması

Türkiye'de doğan ya da uzun yıllar boyunca Türkiye'de yaşayan Suriyeliler, çoğunlukla hem toplumda hem de göç literatüründe "göçmen", "sığınmacı", "mülteci", "misafir" ve "geçici koruma" gibi kavramlarla iliştilmiş şekilde, "Suriyeli" olarak tanımlanmaktadırlar. Fakat, "memleket" veya "doğduğu yer" olarak Suriye'yi değil, Türkiye'yi işaret eden, Türkiyeliliğine vurgu yapan ve Türkiye'ye aidiyet hissi besleyen bir kitleyle karşılaşmaya başladık. Türkiye'de doğan ya da burada büyüyen Suriyeliler için "memleket" olgusu, onlar için, kökenleri ile şimdi yaşadıkları yer arasında daha karmaşık bir hal alabilmektedir. Buradaki sosyal çevreleri, eğitimleri ve günlük yaşamları Türkiye ile daha derin bir bağ kurmalarına yol açabilmektedir. Ancak, buna rağmen, köken ülke olan Suriye'ye dair bir aidiyet hissi de bir süre devam edebilir, bu da yeni nesil Suriyeliler arasında bazen hem kültürel hem de duygusal bir ikilem yaratacaktır.⁹ Bununla birlikte, ebeveynlerinin bu yeni kuşağı Suriyeliliğe *dahil etmesi* ile birlikte, yaşadıkları şehirlerdeki *ev sahibi* halkın da onları *dışlaması* da ikinci bir ikileme işaret etmektedir.

Bu bağlamda, Türkiye'de doğan ve büyüyen Suriyeliler için "memleket" kavramı çok daha nüanslıdır; zamanla Türkiye'deki kültürle özdeşleşebilir, ancak unutulmamalıdır ki yine de onların toplumda genellikle "Suriyeli" olarak tanımlandığı bir gerçeklik söz konusudur. Bu da onlar için, günlük hayatta çeşitli toplumsal ve psikolojik zorlukları beraberinde getirebilmektedir.

⁹ Bunun yanı sıra, Türkiye'de doğup büyüyen Suriyeliler, toplumda yaşadıkları entegrasyon sürecinde sadece kültürel anlamda değil, dil, din, sosyal normlar gibi başka boyutlarda da iki dünyanın arasında kalmaktadırlar. Memleketle ilgili bu belirsiz bağ, zihinlerinde yeni bir kimlik arayışına veya köken ülkelerine dönmeyi düşleyip düşlememek gibi sorulara neden olabilmektedir. Yani, "memleket" meselesi, onlar için, yalnızca belli bir coğrafyanın ötesinde, kimliksel bir durum ve kimlik krizi olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Yeni nesil Suriyelilerin en temel özelliklerinden biri ise, “memleket-Suriye” geçmişlerinin olmamasıdır.¹⁰ Bu durum onlara, kendilerini “Türkiyeli” olarak görmelerinin yolunu açmaktadır. Coşkunarda’nın yaptığı mülakatta, 11 yaşındaki Muhammed ve 8 yaşındaki Meryem’in söyledikleri, tam da bu durumu açıklar niteliktedir (Coşkunarda, 2019):

“Ben üç yaşındayken gelmişiz, Suriye’yi hiç hatırlamıyorum. Annem “Artık dönmeyeceğiz” dedi ama orası neresi ben bilmiyorum. Bir tek bu sokağı biliyorum. Geçen sene okula gidiyordum ama öğretmenim vuruyor diye bıraktım. Başka çocuklar benimle kavga ediyor, öğretmen hep bana kızıyor. Türk çocuklara daha iyi davranıyor ama ben de burada yaşıyorum, ben de Türkçe konuşuyorum. Burada çok mutluyuz, geri dönmeyeceğiz.” (Muhammed, 11 yaşında, erkek).

“Abim ve iki kız kardeşim var. Beş yıl önce geldik. Neresinden geldiğimizi hatırlamıyorum ama ateş seslerini hatırlıyorum. Okula gidiyorum, en yakın arkadaşımın adı Yağmur, onu çok seviyorum. Diğer arkadaşlarım hep Suriyeli. Annem Suriye’deki eski evimizin çok büyük ve güzel olduğunu anlatıyor, buradaki evimiz çok küçük. (...) ?” (Meryem, 8 yaşında, kadın).

Görüldüğü gibi, “Suriyeli” olarak tanımlanan bu çocuklar aslında, Suriye’yi ya hiç bilmemekte/hatırlamamakta ya çok az hatırlamaktadır. Kendileri için Suriye sadece bir anlatıdır ve göç sonrası oluşmuş toplumsal hafızanın bir yansımasıdır. Suriye onlar için sadece bir söylem olarak vardır. Burada Muhammed ve Meryem sadece birer örnek teşkil etmektedir. Onlar gibi yüzbinlerce çocuk ve genç var. Türkiye’de doğmuş, Türkiye’de büyümüş, Suriye’yi hiç bilmeyen, Türkiye’ye geldiğinde çok küçük yaşta olduğu için Suriyeli hatırlayamayan veya az hatırlayan, çoğunlukla Türkçeyi öğrenen ve bunu gündelik hayatında kullanabilen bu yeni nesil kitlenin sadece Suriyeli bir anne veya babanın çocuğu olarak doğmaları onları “Suriyeli” olarak tanımlamaya yeterli midir? Ek olarak, daha sonra da değinileceği üzere, iki topluluk arasında yapılan evliliklerden doğan çocuklar da bulunmaktadır. Bu yeni nesil kitle ise, anne ve babasından kendisine aktarılan kimliklerin birleşimi olarak *Türkiyeli Suriyeliler* kimliğinin en somut örneklerini oluşturmaktadırlar.

Kimlik ve Aidiyet Duygusu

Kimlik, bireyin kim olduğunu tanımlama ve kendini sosyal bir kategori içinde tanıma süreci olarak hem bireysel hem de toplumsal boyutlara atıf yapmaktadır. Bu süreç, bireyin kültürel, dilsel, coğrafi ve tarihsel referanslarından

¹⁰ Bilhassa yeni nesil Suriyeliler (veya *Türkiyeli Suriyeliler*) için, memleket backgroundunun olmamasına rağmen, Suriye’nin kendi zihinlerinde sadece bir hafıza olarak yer edinmesi, toplumsal hareketliliklerin ve uluslararası göçün, göç eden bireylerin zihinlerinde toplumsal hafızayı nasıl inşa ettiğini göstermesi açısından önem arz etmektedir. Ebeveynlerinden, akrabalarından, büyüklerinden veya çevrelerinden Suriye’ye dair edindikleri bilgiler aracılığıyla kendi zihinlerinde Suriye hafızasını oluşturmaları göç ile toplumsal hafıza arasındaki güçlü ilişkinin olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda, göç bağlamında toplumsal hafıza için bakınız: (Bozdoğan, 2023).

etkilenecek şekilde şekillenmektedir. Aidiyet ise, bireyin bir gruba, topluma ya da yere duyduğu “bağlılık” ve “kabul edilme” hissidir. Kimlik ve aidiyet arasındaki bu organik ilişki, göç, zorunlu yer değiştirme ve kültürel etkileşim gibi süreçlerle daha karmaşık hale gelebilmektedir. Dil ve kültür, aidiyet hissinin en güçlü belirleyicilerinden biridir. Suriyelilerin Türkçeyi öğrenmesi ve gündelik yaşamda kullanma yoğunluğu, topluma entegrasyon düzeylerini elbette ki artırmıştır. Ancak, aynı zamanda, ana dil ve kültürel gelenekleri koruma isteği, bireylerin kültürel miraslarına duydukları bağlılığı göstermektedir. Bu durum, çifte aidiyet hissinin güçlendiren çelişkili ama dönüşümsel bir dinamik yaratmıştır.

Yine, Coşkunarda’nın yaptığı mülakatta röportaj veren, “söylemezsem, kimse Suriyeli olduğumu anlamıyor” diyen Muhammed ile “burada büyüdüm. Soranlara Türk olduğumu söylüyorum” diyen Zehra’nın dile getirdikleri aşğıdaki cümleler, bu konuyu daha iyi anlamamızı sağlamaktadır (Coşkunarda, 2019):

“Sekiz sene önce Halep’ten geldik. Halep güzeldi; bizim kapının önüne üç bomba atılana kadar. Bacağımdan yaralandım, ameliyat oldum, şimdi iyiyim. Babam felç geçirdi. Balat’ta büyüdüm ben. Halep’teki evimin çatısı ve penceresi kalmadı, artık oraya dönemeyiz. Geç başladığım için altıncı sınıfa gidiyorum, Türk arkadaşlarım da var. Zaten artık kendimi Türk gibi hissediyorum. Söylemezsem kimse Suriyeli olduğumu anlamıyor.” (Muhammed, 16 yaşında, erkek).

“Beş erkek, bir de kız kardeşim var. Ben beş yaşındayken Türkiye’ye geldik ama çok hatırlamıyorum, annemin anlattıklarından biliyorum. Annem hep anlatıyor Suriye’yi. Ailem de geri dönmeyi düşünmüyor ama bir gün hadi dönüyoruz deseler, ben gitmek istemem. Burada büyüdüm ve çok alıştım Türkiye’ye. Bir sürü arkadaşım oldu. Kendimi buraya ait hissediyorum, burayı çok seviyorum, sorana Türk olduğumu söylüyorum.” (Zehra, 13 yaşında, kadın).

Dil ve Kültür

Kültürlerarası etkileşim, dil ve sosyal normlar, *Türkiyeli Suriyeli* kimliğin şekillenmesindeki diğer önemli faktörler arasında yer almaktadır. Türkiye’de büyüyen veya burada uzun süre kalan Suriyeliler, hem kendi geçmişlerinden gelen kültürel öğeleri hem de Türkiye’deki kültürel değerleri birleşik bir kimlik içinde içselleştirirler. Dil ve kültür, bu melez kimliğin oluşmasında temel belirleyici unsurlardandır. Pek çok çalışma, Suriyelilerin, evde, iş yerinde, okulda ve gündelik hayatta Türkçe konuşmayı öğrendiğini göstermektedir. Örneğin, Baydemir’in Şanlıurfa’da 2020 yılında yaptığı alan çalışmasında, Suriyeli katılımcıların %10’unun Türkçeyi öğrendiği ve bunu gündelik hayatta kullanabilecek düzeye geldiği sonucuna ulaşmıştır (Baydemir, 2023, s. 85). Baydemir’in ulaştığı bu bulguya, Suriyeli çocukların dahil olmadığını belirtmemiz gerekir. Çünkü, Baydemir, çalışması kapsamında sadece 18 yaş

ve üstündeki Suriyelilerle görüşmüştür. Baydemir'in saptadığı bu oran yetişkin ve yaşlı Suriyeliler için geçerlidir. Bu oranın Suriyeli çocuklarda çok daha yüksek olduğunu tahmin edebiliriz. Bununla birlikte, Gaziantep'teki Suriyeliler üzerine 2018 yılında yapılmış bir alan çalışmasının ortaya koyduğu bulgular da yine oldukça çarpıcıdır. Çalışma, Suriyelilerde, annelerin %51'inin, babaların %59'unun, çocukların da %68,4'ünün Türkçeyi öyle veya böyle bir şekilde kullanabildiğini (buna, biraz bilir, iyi bilir, çok iyi bilir dahildir) ortaya çıkarmıştır (Gültekin vd., 2019, s. 46). Yeni nesil başta olmak üzere, Suriyeliler bir taraftan okulda veya sosyal hayatta Türkçeyi öğrenip bunu gündelik hayatlarında kullanırken, diğer taraftan da kendi anadilleri olan Arapça ve Kürtçeyi de yine evde ve gündelik hayatta kullanabilmektedir. Suriyeli çocuk ve gençlerdeki bu çift dillilikleri ve Türkiye'de kültürlenme durumları, onlara *Türkiyeli Suriyeli* olma melez kimliğini kazanmanın yolunu açmaktadır.

Ev Sahibi Toplulukla Evlilikler ve Bu Evliliklerden Doğan Çocuklar

Suriyelilerin Türkiye'ye zorunlu göçünün ardından, toplumsal iç içe geçiş sürecinde yaşanan önemli dinamiklerden biri de evlilikler olmuştur. Bu evlilikler hem bireylerin kişisel kimliklerini dönüştüren hem de daha geniş toplumsal yapıyı etkileyen bir süreçtir. Evlilikler aracılığıyla ortaya çıkan melez kimlik, bireylerin *Türkiyeli Suriyeli* kimliklerini inşa etmelerinde önemli bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla, bu melez kimliğinin oluşumunda, *ev sahibi toplumla* yapılan evlilikler ve bu evliliklerden doğan çocuklar önemli bir yer tutmaktadır.

Gaziantep'teki Suriyeliler başlıklı raporun bulgularına göre, Türkiye'de evlenen Suriyelilerin, %20,4'ü kadın, %4'ü de erkekler olmak üzere, Suriyelilerin %24,4'ünün evlendiği kişi Türkiyelidir.¹¹ Bu da Türkiye'de evlenen her dört Suriyeliden birisinin Türkiyeli birisiyle evlendiğini göstermektedir (Gültekin vd., 2019, s. 51). Yine, Baydemir'in Şanlıurfa'da 2020 yılında yaptığı alan çalışmasının sonuçlarına göre, Şanlıurfa'daki Suriyelilerin %47'sinin ailesinden herhangi birisi Türkiye'de evlenmiştir. Baydemir'in yaptığı çalışmanın bulgularına göre, göç sonrası ailelerinden herhangi birinin evlendiğini belirten Suriyeli katılımcıların %80'i "Suriyeli" ve %20'si de "Şanlıurfalı" birisiyle evlenmişlerdir (Baydemir, 2023, s. 115). Bu veriler, Suriyelilerin evlilikler aracılığıyla Türkiyelilerle iç içe geçtiğini göstermek açısından önemlidir.

Beş yıl önce ailesiyle birlikte Halep'ten geldiklerini ve beşinci sınıfa gittiğini söyleyen Nesrin isimdeki 13 yaşındaki çocuk, Coşkunarda'ya verdiği röportajda, "Annem burada bir Türk'le evlendi, babam Türk olduğu için ben de Türküm" demiştir. Birinci sınıfa giden yedi yaşındaki Sabriye ise, "Suriye'yi hiç görmedim. Benim anne-baba Suriyeli, ben Türkiyeliyim" demiştir (Coşkunarda, 2019). Dolayısıyla, her iki topluluk arasındaki evlilikler aracılığıyla iç içe geçişler ve bunun yarattığı sonuçlar *Türkiyeli Suriyeli* kimliğinin inşasını kolaylaştıran bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹¹ *Gaziantep'teki Suriyeliler* başlıklı raporda, Türkiye'de evlenen Suriyelilerin %56,9'unun kadın, %43,1'inin ise erkek olduğu belirtilmiştir. Raporda, bu durumun en büyük nedeni olarak "ataerkil toplumlarda kadınların yaşam stratejisinde bir araç olarak görülmesi" şeklinde açıklanmıştır (Gültekin vd., 2019, s. 51).

Sonuç ve Öneriler

2011 yılından itibaren Suriye’de başlayan iç savaşın ardından milyonlarca Suriyelinin Türkiye’ye zorunlu olarak göç etmesi hem Suriyelilerin hem de *ev sahibi* toplumun sosyoekonomik, kültürel ve kimlik boyutlarında kapsamlı bir dönüşüme yol açmıştır. Bu dönüşümlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan melez kimlik ne tamamen Türkiyeli ne tamamen Suriyeli olan, ancak bu iki kimliğin kültürel ve sosyal unsurlarından özellikler barındıran yeni bir aidiyet biçiminin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Bilhassa, yeni nesil Suriyelilerin önemli bir çoğunluğunun Türkiye’de doğması ve Türkiye’de büyüyerek burayı “memleket” olarak algılamaları; Türkçeyi gündelik hayatta kullanabilecek düzeyde öğrenmeleri; Türkiye’deki sosyal ve kültürel değerleri yakından tanımaları ve bunu okulda, iş yerinde, dışarda yaşaması; Suriye’ye dair memleket geçmişlerinin olmaması; Türkiye’deki mekânsal dağılımları; evlilikler, akrabalık, komşuluk, arkadaşlık ilişkileri aracılığıyla *ev sahibi* toplumla iç içe geçişler hem Suriyeli hem de Türkiyeli yanlarını birleştiren bir kimlik inşa etmelerinde önemli bir rol oynamıştır. Özellikle, Suriyeliler ile Türkiyeli olan kişilerin evlilikleri ve bu evliliklerden doğan çocuklar, bu melez kimliğin en somut örneklerini temsil etmektedirler.

Türkiyeli Suriyeliler kavramı, “Suriyeli” kimliğine ek olarak, Türkiye’ye bağlı coğrafi, kültürel ve toplumsal koşulları çağrıştıran bir anlam taşımaktadır. Bu terim, Türkiye’de yaşayan ve burada doğmuş olan bireylerin kendilerini hem Suriye hem de Türkiye ile ilişkili hissedenden kimliğini betimlemektedir. Bu yeni kimliğin Türkiyeli insan/grupların kimlik algısından önemli oranda farklı olduğunu belirtmek gerekir: Dışarıdan bakıldığında bir Türklük veya Türkiyelilik olarak adlandırılan bir kimlikten söz edilebilmekle birlikte, içeride böyle bir homojenlik algısından çok çoklu kimlik/kimlik algıları mevcuttur. Oysa, bu çalışmada ifade edilmeye çalışılan *Türkiyeli Suriyeliler* için diğer çoklu kimliklerin ötesinde Türkiyelilik ön plana çıkmaktadır. Bu melez kimlik hem akademik tartışmalar hem de sosyal politikalarda yeni bir bakış açısı sunmaktadır. Bu yeni nesil topluluğun *Türkiyeli Suriyeliler* şeklinde tanımlanması toplumsal ve akademik açıdan yeni bir anlayışı da beraberinde getirmektedir. Bu kavram, Türkiye’deki Suriyelilerin kimlik ve aidiyet algılarını derinden etkilerken, aynı zamanda “entegrasyon politikaları” ve “sosyal uyum stratejileri” için de yeni bir temel oluşturmaktadır. Sosyal hayatın her alanında; eğitim, iş yaşamı ve kültürel etkileşim gibi konular ve bunlara yönelik uygulanacak politikalar, bu yeni kimlik bağlamında düşünülmeli ve değerlendirilmelidir.

Türkiyeli Suriyeliler kavramı, toplumsal, hukuki ve akademik boyutlarda tartışılmaya açıktır. Suriyelilerin homojen bir topluluk olarak algılanmasından uzaklaşılması ve bu kitle içinde melez kimliklere dair farklılıkların tanımak ve bu farklılıkları anlamaya çalışmak (Özmen, 2017, ss.156-166) önemli bir ihtiyacı ifade etmektedir. Geleceğe dair toplum politikalarının bu çok boyutlu kimlik gerçekliğini kavrayarak inşa edilmesi gerekmektedir. Suriyeliler

ve Türkiye toplumu arasındaki sosyal ve kültürel etkileşimlerin yönetilmesi, daha kapsayıcı bir toplumsal yapı oluşturma yolunda kritik bir adım olacaktır. Ayrıca, *Türkiyeli Suriyeli* melez kimliğinin oluşumu, Suriyelilerin Türkiye’de kalma sürelerinin uzamasıyla da doğru orantılıdır. Özellikle yeni nesil Suriyeliler Türkiye’de kalmaya ve yaşamaya devam ettikçe ve bu süreç uzadıkça, gelecekte bu melez kimliğin daha pekişeceği öngörüsünde bulunmak mümkündür. Suriye’de 8 Aralık 2024 tarihinde rejimin düşmesi sonrası, Türkiye’deki Suriyelilerin ve *Türkiyeli Suriyelilerin* durumunun ne olacağına başta siyaset ve medya olmak üzere toplumun çeşitli kesimlerinde yeni tartışmalar da başlamıştır. Suriyeliler ülkelerine geri dönecekler mi? Ne zaman dönecekler? Suriyelilerin ne kadarı ülkelerine geri dönmeyi istiyor? Ne kadarı geri dönmek istemiyor ve neden? Hem ülkelerine geri gidecek olan Suriyeliler hem de Türkiye’de kalmak isteyenler, bilhassa melez kimlikli yeni nesil *Türkiyeli Suriyeliler* için ne tür politikalar uygulanacak, nelerin yapılması gerekmektedir? Asıl önemli olan konulardan birisi de bu sorulara cevap bulma arayışımız olmalıdır.

Bununla birlikte, Suriyeliler, Türkiye’de kalmaya devam etmeleri durumunda *Türkiyeli Suriyeli* olma durumu da elbette ki devam edecektir. Fakat, kendi ülkelerine dönmeleri durumunda da bunların önemli bir bölümü sadece bir Suriyeli olarak değil, *Türkiyeli Suriyeli* olarak geri dönmüş olacaktır. Bu durumda, Suriye, kendileri için aslında “yabancı bir yer” olmuş olacaktır. Daha önce ebeveynleri kendi topraklarından koparılırken, şimdi de kendileri doğdukları “yabancı” bir memleketin (pek çok Suriyeliye göre asıl memleketlerinin) topraklarından koparak gitmiş olacaklar. Dolayısıyla, Suriye’ye gitmeleri durumunda, Suriye onlar için yeni bir yer olmuş olacak. Memleket-Suriye backgroundu olmayan bu yeni nesil Suriyeliler için, “Suriye” bir söylemden ve heyuladan ibarettir.

Çıkar Çatışması Beyanı <i>Conflict of Interest Statement</i>	Bu çalışmada çıkar çatışmasına sebep olabilecek bir durum mevcut değildir. <i>There is no conflict of interest in this study.</i>
Yazar Katkı Oranları <i>Author Contribution Rates</i>	Recep Baydemir (%50) – Abdurrahim Özmen (%50) <i>Recep Baydemir (50%) – Abdurrahim Özmen (50%)</i>
Destek Beyanı <i>Declaration of Support</i>	Herhangi bir fon veya destek alınmamıştır. <i>No funding or support has been received.</i>
Etik Beyanı <i>Ethics Statement</i>	Bu çalışma için etik kurul onayına gerek yoktur. <i>Ethics committee approval is not required for this study.</i>
Teşekkür <i>Acknowledgements</i>	Çalışmamıza sundukları katkılardan dolayı İnsan Hareketliliği Uluslararası Dergisi editörlerine teşekkür ederiz. <i>We would like to thank the editors of the International Journal of Human Mobility for their contribution to our study.</i>

Kaynakça

- Akhtar, S. (1995). A Third Individuation: Immigration, identity, and the psychoanalytic process. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 43(4), 1051-1084. <https://doi.org/10.1177/000306519504300406>
- Akhtar, S. (1999). *Immigration and identity: Turmoil, treatment, and transformation*. Jason Aronson.
- Akkaya, A. Y., Çilingir, G. A., & Levent, G. T. (2018). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ndeki Suriyeli öğrencilerin akademik sorunları üzerine bir çalışma. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(40/2), 413-448. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.447969>
- Altıntaş, Muhammed Esat (2018). DKAB öğretmenlerine göre Suriyeli çocukların devlet okullarında karşılaştıkları sorunlar (nitel bir araştırma). *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 18(2), 469-499. <http://marife.org/en/download/article-file/623823>
- Ayhan İzmirli, L. (2017). Türkiye'deki Suriyelilerin hukuki durumuna ilişkin bir değerlendirme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 43-66.
- Aytaç, Ö. & Kılınç, P. (2021). Emek sömürsünün yeni yüzü: Suriyeli çocuk işçiler. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 381-404.
- Bahadır, H. & Uçku, R. (2016). İzmir'in bir mahallesinde yaşayan 6-17 yaş arasındaki Suriyeli çocukların çalışma durumları ve çalışma durumlarını etkileyen etmenler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 117-124.
- Baydemir, R. (2024). Suriyeliler ve Şanlıurfalılar arasındaki komşuluk ilişkileri üzerine nicel bir araştırma. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 64(1), 672-703. <https://doi.org/10.33171/dtcfjournal.2024.64.1.27>
- Baydemir, R. (2023). *Toplumsal mekânın üretimi: Şanlıurfa şehrinde Suriyeli ve Şanlıurfalıların karşılaşması* (Doktora Tezi). Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Baydemir, R. Benek, S. & Elmastaş, N. (2019). Türkiye'deki Suriyelilerin hukuki durumu üzerine bir değerlendirme. *Dünya Göç ve Mülteci Kongresi 14-17 Ekim 2019, Gaziantep, Tam Metinler Kitabı*, 35-42. Gaziantep Üniversitesi Yayınları.
- Benek, S. & Baydemir, R. (2019). Problems encountered by the Syrians in the context of cultural conflict and integration: A case study of Şanlıurfa city. *The Copernicus Journal of Political Studies*, 2, 89-116. <http://dx.doi.org/10.12775/CJPS.2019.0014>
- Bozdoğan, S. (2023). Toplumsal hafıza. Özkaya, Y., Erat, V., Demirci, K. Duran, A. (Ed.), *Göç Ansiklopedisi* içinde (ss.366-367). Nobel Akademi Yayıncılık.
- Brown, M. J. (2004). *Is Taiwan Chinese?: The impact of culture, power, and migration on changing identities* (Vol. 2). Univ of California Press.
- Burke, P. (2011). *Kültürel Melezlik*. Asur Yayınları.
- Çatak, B. D. (2020). *Yanı başındaki yabancı: Suriyeliler ile yerli halkın karşılaşmaları*. Siyasal Kitabevi.

- Coşkunarda, G. (Ocak 20, 2019). Artık Türkiyeli olan Suriyeli çocuklar anlatıyor. *Hürriyet*; <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-pazar/artik-turkiyeli-olan-suriyeli-cocuklar-anlatiyor-suriyeyi-hic-hatirlamiyorum-orasi-neresi-bilmiyorum-ben-bir-tek-bu-sokagi-biliyorum-41088082>
- Çağırkan, B. (2016). Göç, hibrit kimlik ve aidiyet: yeni toplumlar, yeni kimlikler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2613-2623.
- Çelik, Ç. & İçduygu, A. (2019). Schools and refugee children: The case of Syrians in Turkey. *International Migration*, 57(2), 253-267.
- Çoban, B. (2018). Türkiye’de işsizlik profili bağlamında Suriyeli gençlerin İstanbul işgücü piyasasına katılım sorunları. *Çalışma ve Toplum*, 1(56), 193-216.
- Dayıoğlu, M., Kırdar, M. G., & Koç, İ. (2024). The making of a “lost generation”: Child labor among Syrian refugees in Turkey. *International Migration Review*, 58(3), 1075-1113.
- Dedeoğlu, S. Bayraktar, S. S., & Çetinkaya, Ö. (2019). Yoksulun umudu çocuk: Türkiye’de Suriyeli tarım işçisi çocuklar. *Çalışma ve Toplum*, 4(63), 2585-2610.
- Dereli, B. (2022). Belonging through higher education: The case of Syrian youth in Turkey. *Journal of Refugee Studies*, 35(1), 195-219.
- Derince, D. (2019). Suriyeli mülteci çocuklar özelinde: Savaş mağduru çocuklar ve çocuk sağlığı sorunları. *Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 57-70.
- Emin, M. N. (2019). *Türkiye’deki Suriyeli çocukların eğitimi* 48. SET Vakfı İktisadi İşletmesi.
- Erciyes, J. C. & Anati, R. (2021). Türkiye’deki Suriyeli ergenlerin yaşadığı psikososyal sorunlar ve ailenin rolü. *Aydın Sağlık Dergisi*, 7(1), 41-54.
- Ergin, S. (Ocak 31, 2019). Kendini Türkiyeli gören Suriyeliler kuşağı geliyor. *Hürriyet* <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/sedat-ergin/kendini-turkiyeli-goren-suriyeliler-kusagi-geliyor-41100190>
- Ertong Attar, G. & Küçükşen, D. (2019). Somehow familiar but still a stranger: Syrian students in Turkish higher education. *Journal of International Migration and Integration*, 20, 1041-1053.
- Erucar, S. Maltby, J. & Vostanis, P. (2020). How do Syrian refugee children in Turkey perceive relational factors in the context of their mental health?. *Clinical child psychology and psychiatry*, 25(1), 260-272.
- Göç İdaresi Başkanlığı, (Mart 10, 2018). “Geçici koruma”, <http://www.goc.gov.tr>; http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik
- Göç İdaresi Başkanlığı, (Aralık 05, 2025). “Geçici koruma”, <http://www.goc.gov.tr> ; <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
- Gül, M. & Kaylı, D. S. (2020). Türkiye’deki Suriyeli üniversite öğrencilerinde sosyal dışlanma algısı üzerine nitel bir araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(3), 985-1007.
- Gültekin, M. N. Giritlioğlu, İ., Karadaş, Y., Soyudoğan, M., Leyla Kuzu, Ş., Gülhan, S. T., Doğanoglu, M., Utanır, A., Aslan, Ç., & İncetahtacı, N. (2019). *Gaziantep’teki Suriyeliler: Uyum, Beklentiler ve Zorluklar* (2. bs). Gaziantep Üniversitesi Yayınları.

- Güngör, H. & Soysal, T. (2021). Türk yükseköğretiminde Suriyeli mülteciler. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(1), 1245-1264.
- Harunoğulları, M. (2016). Suriyeli sığınmacı çocuk işçiler ve sorunları: Kilis örneği. *Göç Dergisi (GD)*, 3(1), 29-63.
- Istif İnci, E. Altıntop, A. K., Özgür Baklacioğlu, N., & Aydın, A. R. (2024). Syrian youth with disabilities accessing higher education in Turkey: Routes and barriers. *International Journal of Disability, Development and Education*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/1034912X.2024.2406467>
- Karaça, Z. N. (Temmuz, 2017). Suriyeli mülteci gençlerde kimlik sorunu/karmaşası. *İNSAMER*, 1-11. <https://www.insamer.com/tr/uploads/pdf/rapor-suriyeli-multeci-genclerde-kimlik-sorunu-karmasasi.pdf>
- Kardeş, S. & Akman, B. (2018). Suriyeli mültecilerin eğitime yönelik öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online* 17 (3), 1224-1237.
- Kaya, İ. Yılmaz Eren, E. (2015). Türkiye'deki Suriyelilerin hukuki durumu: Arada kalanların hakları ve yükümlülükleri. Seta Yayınları.
- Kaya, M. (2017). *Türkiye'deki Suriyeliler: İç içe geçişler ve karşılaşmalar* (1. bs). Hiperlink.
- Kaya, M. (2018). İki hukuk arasında arafta: Suriyeli kadın mültecilerin informal evlilikleri ve boşan(ama)ma krizi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(31), 4709-4721.
- Kırdar, M. G. Koç, İ. & Dayioğlu, M. (2023). School integration of Syrian refugee children in Turkey. *Labour Economics*, 85, 102448.
- Kurien, P. A. (2002). *Kaleidoscopic ethnicity: International migration and the reconstruction of community identities in India*. Rutgers University Press.
- Lortoğlu, C. (2017). Suriyeli mültecilerin “misafir” olma haline misafirperverlik hukuku ve etiği açısından bakış. *İnsan & İnsan*. (11), 54-80.
- Lordoğlu, K. & Aslan, M. (2018). Görünmeyen göçmen çocukların işçiliği: Türkiye'deki Suriye'li çocuklar. *Çalışma ve Toplum*, 2(57), 715-732.
- Moralı, Gürkan. (2018). Suriyeli mülteci çocuklara Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(15), 1426-1449.
- Oppedal, B. Özer, S. & Şirin, S. R. (2018). Traumatic events, social support and depression: Syrian refugee children in Turkish camps. *Vulnerable children and youth studies*, 13(1), 46-59.
- Oxford Learner's Dictionaries (2024a). “hybrid”; https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/hybrid_1?q=hybrid
- Oxford Learner's Dictionaries (2024b). “cross-breed”; https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/american_english/cross-breed_2
- Özer, Y. Y. Komsuoğlu, A. & Ateşok, Z.Ö. (2019). Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: sorunlar ve çözüm önerileri. *The Journal of Academic Social Science*, 37(37), 76-110.
- Özmen, A. (2017). Farklılıkları “Anlamak”. *The Journal of Mesopotamian Studies*, 2(1), 156-166.
- Portes, A. (Ed.). (1995). *The economic sociology of immigration: Essays on networks, ethnicity, and entrepreneurship*. Russell Sage Foundation.

- Qureshi, H. (2024). The impact of migration on host societies: Social and economic perspectives. *Journal of Political Stability Archive*, 2(03), 75-83.
- Sarmini, I. Topçu, E. & Scharbrodt, O. (2020). Integrating Syrian refugee children in Turkey: The role of Turkish language skills (A case study in Gaziantep). *International Journal of Educational Research Open*, 1, 100007.
- Şahin, E. Dagli, T. E. Acarturk, C. & Dagli, F. S. (2021). Vulnerabilities of Syrian refugee children in Turkey and actions taken for prevention and management in terms of health and wellbeing. *Child abuse & neglect*, 119, 104628.
- Şahin, S. A. (2020). Dışlanma ve umut arasında: Suriyeli yükseköğretim öğrencilerinin deneyimleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 10(3), 494-503.
- Tamer, Mine Gözübüyük. (2017). Geçici koruma kapsamındaki Suriyeli çocukların Trabzon devlet okullarındaki durumu. *Göç Dergisi*, 4(2), 119-152.
- TDK. (Aralık 27, 2024). “melez”, <https://sozluk.gov.tr/>
- Tunga, Y. Engin, G. & Çağıltay, K. (2020). Türkiye’deki Suriyeli çocukların eğitiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir alanyazın taraması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 317-333. <https://doi.org/10.17679/inuefd.535845>
- UNHCR, (September 30, 2024). UNHCR Türkiye: Provincial breakdown syrian refugees in Türkiye - september 2024, <https://data.unhcr.org/en/documents/details/111466>
- Uyan-Semerci, P. & Erdoğan, E. (2018). Who cannot access education? Difficulties of being a student for children from Syria in Turkey. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 13(1), 30-45.
- Uzun, E. M. & Bütün, E. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki Suriyeli sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmen görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 72-83.
- Van Oudenhoven, J. P. Ward, C. & Masgoret, A. M. (2006). Patterns of relations between immigrants and host societies. *International journal of intercultural relations*, 30(6), 637-651.
- Vertovec, S. (2023). *Superdiversity: Migration and social complexity*. Routledge. <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/59161>
- Yalçın, S. (2016). Syrian child workers in Turkey. *Turkish Policy Quarterly*, 15(3), 89-98.
- Yavuz, Ö. & Mızrak, S. (2016). Acil durumlarda okul çağındaki çocukların eğitimi: Türkiye’deki Suriyeli mülteciler örneği. *Göç Dergisi*, 3(2), 175-199.
- Yıldız, S. E. (2019). Suriyeli çocukların eğitimi konusunda nitel bir araştırma: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Middle East Journal of Refugee Studies*, 4(2), 5-32.